

Mimo Jugoslavije ni mogoče

Tržanci se ne morejo sprijazniti s to resničnostjo. Značilno je, da se s prihodom italijanske uprave ne morejo sprijazniti niti tisti sloj, ki se najmanj bavi s politiko in ki se sicer najprej znajde v kakršnih koli političnih razmerah, to je gospodarski sloj. Tržanci, ki so najbolj v stiku z gospodarstvom, resnično in ki so prej bili mimo Bariolijeve propagande in njegovih solj, za Italijo v obseminem svetu se zdaj najbolj razburjajo: kaj bo s tržaskim gospodarstvom, ako res prevzame čono A italijanska uprava.

Celo stranke, ki podpirajo rimsko vladno, so se prestrašile tržanskega javnega mnenja in posle svoje predstavnike v Rim, da bi prepričali rimsko vladno, da je nabolje, da bi ostalo vse pri starem; ako pa bi že prišlo do priključitve k Italiji, naj bi Rim dovedel Trstu posebne gospodarske ugodnosti, n. pr. prostio čono ali politično in gospodarsko avtonomijo. Vrnili so se razočarani, ker so jim v Rimu povedali, da mora Italija varovati svoje lasne koristi, se pravi, da je zanjo predvsem važno, da čimprej zasedejo Trst njene čete. O raznih prednostnih pravicah, ki naj bi jih bil deležen Trst, bodo razpravljale razne komisije pozneje, t. rac sliaba tozoda.

V teh kritičnih trenutkih tržaski gospodarstniki krog pri ni ne skrivajo, ki jih vidijo rešitev za gospodarsko bodočnost Trsta. Če se res ni mogoče uresničiti zamisli Svobodnega tržanskega ozemlja in če res ni mogoče internacionalizirati ne čone A ne samoga pristanišča, potem je treba dati Trstu in ostalemu področju ki bi prišlo pod Italijo, takšen politični in pravni statut, ki bi mu omogočil neodvisno upravo, neovirano od težke zavore rimske birokracije, zato da bi tržasko mesto in okolica združevali lahko nemoteno gospodarske sile s svojim naravnim zaledjem, s svojimi življenjskimi viri. Tržanci hočejo obraniti in razviti svoje zveze z Jugoslavijo, Avstrijo, Čehoslovakiijo, Italijo, Madžarsko, ne da bi pri tem odbijali slikov, ki jih imajo ohrani in posiane, ne da bi se zale dovednec, z ogromnim upravnim aparatom, ki bo iz samega seke.

Ste si ogledali tržaski vselejmer? Kaj bi pomenil sejem brez avstrijskega in jugoslovanskega paviljona? Tržaski sejem je veren odraz tržanskega gospodarskega življenja. Zaključki z Jugoslavijo so dalec presegle tržaski kontingenti 150 milijonov lir. Prav v tej smeri bi Tržanci radi razširili svoje zveze; saj je Jugoslavija naš najbližji sosed in najbližji dobavitelj in odjemalec. Razpolaga z blagom, ki ga Trst najbolj potrebuje (surovine in živila) a hkrati so mu potrebni tržaski industrijski izdelki. Prav zato so tržaski gospodarski krogi pozdravili najnovejšo pobudo Jugoslavije, da bi sklenila s čono A trgovinsko pogodbo, ki bi zagotovila Trstu neposredno gospodarsko izmenjavo z najbližnjim sosedom. Prav zato so povsem izumetničeni razni protesti proti posebnim ugodnostim, ki naj bi jih Jugoslavija zagotavljala v tržaskem pristanišču v sporazumu z Italijo, protest, ki jih hoče iredenistična propaganda postaviti v usta celo gospodarskim krogom, čeprav njih ne želi bolj razmaha tržasko-jugoslovanske zveze kakor prav poslovni ljudje. Če so gospod Cosulich in ostali predstavniki tržasko trgovinske zbornice v Rimu drugače govorili — kar pa ne verjamemo — potem niso tam izrazili bistvenih želja tržaskih gospodarskih krogov, temveč so govorili po nareku tržaskih iredenistov.

Kaj bo dobila Jugoslavija? Bilo bi neumno reči in upati, da bo dobila čono A, ko pa so (italijansko-jugoslovanske) pregajanja bisivenega pomena za usodo Trsta... A to je mnenje znanega gospodarskega tednika Il Mondo Economico (Milan, 3. julija), ki je v opoziciji proti vladni politiki. (V uredniškem odboru je tudi Francesco Parri.) List tudi odhaja da je gospodarska usoda Trsta odvisna od mednarodne rešitve, ki bo dosežena glede tržanskega vprašanja, in od uprave, katere bo mesto deležno na podlagi tega sporazuma. Il Mondo Economico tudi poudarja, da je gospodarski razvoj Trsta odvisen od možnosti vzdrževanja dobrih zvez z bližnjim jugoslovanskim zaledjem; takšne zveze bi pospeševale podelitev upravne avtonomije Trstu in čoni A ter priznanje položaja prosie čone vsemu temu ozemlju. List sicer odbija formalno priznanje jugoslovanske čone v tržaskem pristanišču, pač pa priporoča ustanovitve mešane italijansko-jugoslovanske komisije in sklenitev tarifnega sporazuma z Jugoslavijo.

ZGOVORNE ŠTEVILKE

KAKO RASTEJO VELIKA MESTA

Navajamo podatke o razvoju nekaterih ameriških mest v desetletju med 1940 in 1950. Števila pomenijo višino prebivalstva.			
Mesto	1940	1950	% prir.
Sao Paulo	1.326.261	2.213.300	66,90
Los Angeles	1.504.000	1.956.000	30,00
Buenos Aires	2.488.000	3.150.000	26,00
Rio de Janeiro	1.896.000	2.300.000	21,30
Chicago	3.896.000	3.750.000	10,42
New York	7.455.000	8.160.000	9,45
Philadelphia	1.991.000	2.100.000	8,75
Kakor nam kažejo zgornje številke, narašča najhitreje brazilsko mesto Sao Paulo. V tem mestu je bilo l. 1890 s. 60.000 prebivalcev, l. 1934 1.033.202 in l. 1952 že 2.439.000.			

Jeklena pločevina za izvoz se je v Angliji pocenila za 3 tunte šterlinge pri tonu.

Po trgovinskem sporazumu med Jugoslavijo in Nemčijo

Zgrešena italijanska trgovinska politika odraja Jugoslavijo na druge trge

K našemu zadnjemu poročilu o podpisu trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Nemčijo dodajamo še naslednje podrobnosti: Pogodba je bila podpisana v Beogradu 26. junija in velja za čas od 1. julija 1954 do 31. junija 1955. Izmenjava v nomenzacijskih smereh je bila razširjena in bo dosegla vrednost 40 milijonov dolarjev v enem letu. Po novem dogovoru bo Jugoslovanski izvoz v Nemčijo razdeljen približno takole: kmetijski pridejki okoli 25 milijonov dolarjev, rudnine in kovine 12 milijonov, konoplja in tkanine 4, les in dokončni izdelki 3, kemični sektor 3 in tobak okoli 3 milijone. Nemški izvoz v Jugoslavijo bo razdeljen približno takole: kmetijski sektor okoli 3 milijone dolarjev, umetna vlakna in predvilo 3, valjani in vlečeni material, jeklo 3, kovinski proizvodi 3, oprema strojev in strojni deli 15, premog in koks okoli 12 milijonov dolarjev itd. Nemčija je pristala na devizne olajšave, ki jih bodo deležni nemški turisti, namenjeni v Jugoslavijo. Potrosili bodo lahko 1.500 nemških mark (dosedaj samo 800); pri skupnih izletih lahko nabavi vsak potnik deviz za 200 DM.

Važen je dogovor glede recipročnosti na Donavi. Obe strani sta priznali načelo

svobodne plošbe za trgovinske ladje. Ladjam obeh držav je dovoljen prevoz blaga in potnikov pod istimi pogoji kakor domačim ladjam. Nemci bodo v Jugoslaviji lahko ustanovili tudi svoje plovne agencije, v katerih bo lahko namešeno tudi nemško osebje. Za Nemce bo ta dogovor pomemben, ko bo nemskim ladjam dovoljen prehod skozi avstrijski predel ki je po sovjetsko zasedbo. Ze prej je bil dosežen med Jugoslavijo in Nemčijo sporazum glede poravnave zastalnih jugoslovanskih dolgov. Sporazum se nanaša na kreditne dogovore iz leta 1950 in 1952. Konec decembra 1953 so jugoslovanski dolgovniki znašali še 39 milijonov dolarjev. Jugoslavija bo odplačevala dolgove v letnih obrokih po 10 milijonov dolarjev. Plafond, do katerega se posamezni partner lahko zadolži, ostane pri 17 milijonih dolarjev. Jugoslovanski gospodarski tisk spoščno ugodno komentira sklenitev trgovinskega sporazuma z Nemčijo; želel bi le, da bi se omogočil večji izvoz vina. Pri pogajanjih je bilo sorojeeto načelo splošne medsebojne izmenjave v smislu priporočila Organizacije za evropsko gospodarsko sodelovanje (OECE), se pravi, da ni izmenjava strogo vezana na kontingenče.

(Razvoj trgovinske izmenjave med Jugoslavijo in Nemčijo zanima seveda tudi tržasko poslovne ljudi. Povečanje te izmenjave vsekakor zmanjšuje možnosti razvoja izmenjave med Svobodnim tržaskim ozemljem in Jugoslavijo, k tudi med Jugoslavijo in Italijo. Nemčija n. pr. izvažava v Jugoslavijo predvsem industrijske izdelke, in sicer tudi takšne, ki bi jih lahko izvažal Trst, odno lo Italija. «Gospodarstvo» je večkrat ugotovilo, da je oviranje trgovinske izmenjave med Trstom in Jugoslavijo, oziroma med Jugoslavijo in Italijo, ki ga je pričela izvajati Pellova vlada in ki se je izpremenila v pravo blokado, zelo škodovalo tržaskemu in italijanskemu izvozu v Jugoslavijo. Ta je nujno pričela iskati nove trge in jih tudi našla brez posebnih težav. Se je čas, da se zamuteno nadoknadi in da se čimprej uredijo predvsem gospodarski odnosi med Trstom in Jugoslavijo s trgovinsko pogodbo, ki jo je Jugoslavija vnovič ponudila, hkrati pa da se pospeši trgovinska izmenjava tudi Jugoslavijo in Italijo, v kateri posredujejo tržaski trgovci.

Kupna moč angleških plač večja

Te dni so na Anglijskem odpravili zadnje ostanke racionaliziranja živil: prodaja teh je zdaj prosta. V tej zvezi priobčujemo nekaj podatkov o angleških plačah iz članka, ki ga je napisal Oscar Hobson, finančni dopisnik «News Chronicle» in «Star».

«Bela knjiga o narodnih dohodkih in izdatkih v prejšnjem letu», ki jo je nedavno izdala britanska vlada, govori o kosmati britanski proizvodnji, ki jo o celotni proizvodnji blaga in uslug, vstevši blago, izdelano za izvoz, ne pa tudi uvoženo blago. Lanko je znašala vrednost 13 milijard 719 milijonov funtov šterlingov proti 13 milijardam 648 milijonov funtov šterlingov leta 1952 in 10 milijardam 218 milijonov funtov šterlingov leta 1948.

Kosmata narodna proizvodnja je isto kot narodni dohodek; pri tem pa je odstota amortizacija strojev, poslopj itd. Proti letu 1952 se je lanko leto britanski narodni dohodek dvignil za 8%, proti letu 1948 pa za 44%.

Celotni osebni dohodek, ki pa ni izračunan na isti osnovi kot narodni dohodek, ker vsebuje še nekatere druge postavke, med katerimi so tudi dohodki od zavarovalnic, ki pa pri narodnem dohodku niso upoštevani, je znašal lanko leto 13 milijard 537 milijonov funtov šterlingov proti 12 milijardam 772 milijona funtov šterlingov leta 1952, kar predstavlja 6-odstotni dvig. Tudi medse in piatke, ki predstavljajo najvažnejšo postavko pri osebnem dohodku, so se lanko leto dvignile za približno 6%, od leta 1948 dalje pa za 41%. Pri tem pa moramo ugotoviti naslednje: Medtem ko je pretežni del dviga medz in plač na tem področju od leta 1943 dalje izravnal skoro enak dvig cen, so se lanko leto cene dvignile le malo in predstavljata zato dvig medz in plač mnogo bolj resničen dvig dejanskega dohodka in kupne moči medz in plač.

«Gospodarski pregled za leto 1953», ki ga je izdala britanska vlada, pravi, da so se cene v trgovini na drobno v primeri z letom 1952 lanko leto dvignile komaj za 3%. Šestodstotni dvig celotnega osebnega dohodka ter medz in plač pomeni torej, da se je potrošnja blaga in uslug lanko leto zelo dvignila. Od izdatkov potrošnikov je odpadla več kot četrtina na hrano. Britansko prebivalstvo je lanko leto potrošilo 200 milijonov funtov šterlingov več kot prejšnje leto. Glede na dejanski dvig kupne moči denarja, ki je bila zaradi povznanja cen manjša, pomeni, da je bilo za potrošnjo na razpolago samo 100 milijonov funtov šterlingov ali 2 funta šterlinga na osebo več. Prebivalstvo je lahko potrošilo večje množice nekaterih živil, posebno mesa, jaje, sladkorja in hrane, število kalorij hrane pa se je dvignilo na 3030 dnevno, to je 80 več kot leta 1952 in 30 kalorij več kot v predvojni letih.

Posledice zvišanja jeklarskih plač

Svojevrsna bitka za ure

Kaj če švicarske ure ne pojejo v ZDA?

Švicarska vlada in vsa švicarska javnost so napetostjo pričakujeta odločitev predsednika Združenih ameriških držav Eisenhowerja glede vloge ameriške tarifne komisije, ki je predsedniku priporočila, naj zviša carino na uvoz švicarskih ur za 50%. Zdal znaša carina na vrednost švicarskih ur 35%. Tarifna komisija je postavila predsedniku omenjeni predlog že meseca maja in ga zaprosila, naj o zadevi odloči do konca meseca julija.

Predlog carinske komisije se je rodil iz ostre gonje ameriških industrijcev pr. ti uozu švicarskih ur. Povznanje carine na uvoz švicarskih ur v ZDA bi silno zadelo vse švicarsko gospodarstvo. Švicarji se čutijo tako prizadete, da se je švicarska javnost kar razvnela ob tem vprašanju in da niso švicarski listi prav nič štedili v najostrejših izrazi proti Amerčanom. Ure zdeluje v Švici 2000 podjetij, pri katerih je namesčenih 60.000 ljudi. Švicarji navajajo v svojo obrambo, da kupi švica približno za 200 milijonov dolarjev blaga vsako leto v Ameriki, kakor tobaka, žita, bombaža, avtomobilov, petrolejskih izdelkov, gospodinskih predmetov, pisarniške opreme, letal itd. Ako bi Amerika res povišala carino na švicarske ure za 50%, bi se švicarska kupna moč na ameriškem trgu zmanjšala za 40%, se pravi približno za 80 milijonov dolarjev.

Švicarji nadalje ugotavljajo, da znaša švicarska carina na uvoz ameriškega blaga v Švico povprečno 8%, medtem ko pobirajo Američani povprečno na uvoz blaga iz tujine 25,7%. Izvoz švicarskih ur predstavlja eno petino vrednosti vsega švicarskega izvoza; v ZDA gre ena tretjina vsega švicarskega izvoza ur. V zadnjih mesecih je švicarski izvoz ur še tako zadel na oire. Od celotne proizvodnje ur izvažajo Švicarji še vedno 95%. Vrednost izvoza ur je v prvih petih mesecih tega leta nazadovolja za 8,1%, količina pa za 9,9%. Nazadovolja je izvoz na Daljni vzhod, na Oceanijo, najbolj pa je popustil izvoz v Združene Ameriške države. V primeri z lanskim letom je izvoz ur v Združene ameriške države v prvih petih mesecih 1954 nazadovolja za 23,3 odst., po količini pa za 24,5 odst. Zaradi tega so morale švicarske tovarne skrajšati število svojih zaposlenih za 3000.

KAMNI ZA URE

O uporabljanju kamnov v urarstvu piše ljubljanski »Obotnik«. V času ko urarstvo še ni bilo tako razvito kot danes, se niso uporabljali za lezaje kamni, temveč so osi tekli v lezajih iz bakra. Danes tečajo osi v vseh nekoliko boljših urah v lezajih iz kamna. V ure se vstavlja kamni in umetni kamni, kakor rubini, safirji, granati ali kakšni drugi močnejši kamni. Na lezajih se vstavlja kamni niti zato, ker so mnogo bolj trdni od kovin in imajo to svojstvo, da se danjo odlično polirati. Prav na teh mestih nastajajo največje trenje; zaradi tega so osi in lezaji na tem mestu mnogo izbrabljajo.

MILKO BAMBIČ KOT IZNAJ-DITELJ

Naš rojak Milko Bambič je javnosti znan kot slikar. Uveljavlja pa se tudi kot iznajditelj; pred leti je uspel plasirati neki svoj izum v Ameriki. Seveda je tudi njegova borba za obstanek trda, kakor je bila borba vseh umetnikov in iznajditeljev. Zvedeli smo, da se bavi tudi z urarsko tehniko in da je v tem pogledu dosegel že lepe uspehe, čeprav teh svojih izumov ni uresničil. Tako je n. pr. se stal majhno uro budilko, ki spečeta zbudi s tem, da ga povleče za dialeko. «Gospodarstvo» je pred dobrim mesecem poročalo o švicarski budilki,

šest velikih družb zaposluje 400.000 do 600.000 članov sindikata ter proizvaja nad polovico vsega ameriškega jekla. Tudi več manjših družb je sklenilo podobne dogovore s sindikatom jeklarskih delavcev.

Po sklenitvi dogovora je družba «U. S. Steel Corporation» zvisala »eno jeklu za šest dolarjev po toni, ki pa bo verjetno veljala samo za posebne vrste jekla. Vsi večji proizvajalci izgotovljenih jeklarskih izdelkov v Ameriki, kot avtomobilov, aparatov in poljedelskih strojev, so že sporočili, da bodo z izjemo malih zvišanj za nekaj predmetov ohranili dosedanje cene, kar je tudi znak ameriške gospodarske uravnovesnosti.

V zadnjih desetih letih so se med ameriških jeklarskih delavcev dvignile od povprečno 1,15 dolara na več kot 2,19 dolara na uro; druge koristi, ki jih imajo delavci, kot starostno in socialno zavarovanje, pa so se izboljšale v veliko večji meri.

vihi petih mesecih tega leta nazadovolja za 8,1%, količina pa za 9,9%. Nazadovolja je izvoz na Daljni vzhod, na Oceanijo, najbolj pa je popustil izvoz v Združene Ameriške države. V primeri z lanskim letom je izvoz ur v Združene ameriške države v prvih petih mesecih 1954 nazadovolja za 23,3 odst., po količini pa za 24,5 odst. Zaradi tega so morale švicarske tovarne skrajšati število svojih zaposlenih za 3000.

Uvoznik torej plača devize po mnogo višjih cenah, kakor bi bile po uradni tečaju. Zato se cena nabavljenega blaga za toliko dvigne, kar seveda jemlje voljo za nabavo blaga v tujini.

Kakor rečeno, je imela uradna podražitev deviz namen vplivati na uvoz, se pravi zmanjšati ga čimbolj, da bi se doseglo ravnotežje v trgovinski bilanci. Če so uvozniški prisiljeni plačevati devize po previsokem tečaju, nastane nevarnost, da ne morejo nabaviti niti surovin, ki so nujne potrebne za domačo industrijo. Ta nevarnost se je res tudi pojavila, ko tečaj deviz tudi zaradi zmanjšanja močnega uvoza nujnih primerih prisilski pomoč Narodna banka s tem, da je dala uvoznicam na razpolago devize po nižjih cenah, n. pr. dolarje po 600 dinarjev za dolar, medtem ko bi dolar na obračunskem mestu po uporabi dopolnilnega količnika stal povprečno 12.000 dinarjev. Te transakcije so bile izvršene izven deviznega režima.

Tako se je pokazalo, da sedanji devizni režim ni kos svojim nalogom. Zato nekateri zdaj predlagajo, naj se skrajšajo odstotki deviz, ki jih pridobijo uvozniški od izvoza blaga in s katerimi lahko prosto razpolagajo ne da bi jim bilo treba izročiti Narodni banki. Danes je v prostem prometu 35-ki spečega ušćipne). Spomladi je izdelal izredno majhno uro v velikosti gumba za srajce (premer okoli 1 cm), ta ne zaostaja za navadnimi zapletnimi urami glede jakosti vzmeti, trajnosti kolešca, natančnosti teka, a kljub temu je cenejša; hkrati se da uporabiti v reklamne namene. Zdal proučuje še dve iznajdbi: kako bi se izkoristilo kolese zapletenih ur in ur budilk, ki zaradi nastopajoče krize ali zaradi novih sodobnejši hur ne gredo od rok.

BALKANSKA ZVEZA IN ITALIJA

Pogodba o balkanski zvezi, ki združuje Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo, bi morala biti podpisana že 21. julija na posobni konferenci zunanjih ministrov treh držav na Bledu. Vse kaže, da bo podpis odložen. Proti zvezi nastopa v ozadju Italija in s posredovanjem ameriške diplomacije pritiska na Turčijo in Grčijo, da bi od-

ložile podpis, dokler ne bo prej rešeno tržasko vprašanje. Italija se boji, da se bo s to pogodbo utrdil zunanji položaj Jugoslavije. Italija skuša razbiti zvezo tudi na ta način, da bi sama pristopila k njej, čeprav ni balkanska država, in jo rušila naznotraj.

Pred deviznimi spremembami v Jugoslaviji?

V zadnjem času so se v jugoslovanskih gospodarskih listih, kakor v beograjskem »Privrednom pregledu«, oglasili izvedenci, ki sodijo, da bi bilo treba izpremeniti sedanji devizni režim. Razvoj zunanje trgovine in plačilne bilance v letu 1954 je pokazal, da se niso izpolnili pogoji, na katere so računali sestavljali sedanje deviznega režima, ki so ga uvedli lanko leto. Zaradi vremenskih razmer v januarju in februarju se izvoz ni mogel razviti po načrtu. Zato je bil pritok deviz (tujih valut) manjši, kakor so pričakovali; iz istega razloga pa njihova cena (kurs) poskočila.

Devizna trgovina in zunanja trgovina nista v Jugoslaviji pod neposrednim nadzorstvom države. Pretirani uvoz se n. pr. ovira posredno, se pravi s tem, da mora uvoznik plačati devize, ki so mu potrebne za nabavo blaga v tujini, draže. Podražitev se umetno povzroči tako, da se najprej uporabi tako imenovani faktor, s katerim se cena pomnoži, nato pa v danih primerih še »dopolnilni količnik«. Bolj razumljiv nam bo praktični primer: Po uradnem tečaju stane 1 dolar 300 dinarjev, po tečaju na obračunskem mestu davka (borzi) 936 dinarjev, po uporabi dopolnilnega količnika oziroma deviznega pa mora uvoznik plačati za dolar povprečno kar 12.000 dinarjev.

Uvoznik torej plača devize po mnogo višjih cenah, kakor bi bile po uradni tečaju. Zato se cena nabavljenega blaga za toliko dvigne, kar seveda jemlje voljo za nabavo blaga v tujini.

Kakor rečeno, je imela uradna podražitev deviz namen vplivati na uvoz, se pravi zmanjšati ga čimbolj, da bi se doseglo ravnotežje v trgovinski bilanci. Če so uvozniški prisiljeni plačevati devize po previsokem tečaju, nastane nevarnost, da ne morejo nabaviti niti surovin, ki so nujne potrebne za domačo industrijo. Ta nevarnost se je res tudi pojavila, ko tečaj deviz tudi zaradi zmanjšanja močnega uvoza nujnih primerih prisilski pomoč Narodna banka s tem, da je dala uvoznicam na razpolago devize po nižjih cenah, n. pr. dolarje po 600 dinarjev za dolar, medtem ko bi dolar na obračunskem mestu po uporabi dopolnilnega količnika stal povprečno 12.000 dinarjev. Te transakcije so bile izvršene izven deviznega režima.

Tako se je pokazalo, da sedanji devizni režim ni kos svojim nalogom. Zato nekateri zdaj predlagajo, naj se skrajšajo odstotki deviz, ki jih pridobijo uvozniški od izvoza blaga in s katerimi lahko prosto razpolagajo ne da bi jim bilo treba izročiti Narodni banki. Danes je v prostem prometu 35-ki spečega ušćipne). Spomladi je izdelal izredno majhno uro v velikosti gumba za srajce (premer okoli 1 cm), ta ne zaostaja za navadnimi zapletnimi urami glede jakosti vzmeti, trajnosti kolešca, natančnosti teka, a kljub temu je cenejša; hkrati se da uporabiti v reklamne namene. Zdal proučuje še dve iznajdbi: kako bi se izkoristilo kolese zapletenih ur in ur budilk, ki zaradi nastopajoče krize ali zaradi novih sodobnejši hur ne gredo od rok.

40% deviz. Tako bi Narodna banka lahko povečala svojo devizno rezervno. Z druge strani bi bilo treba uvoz nepotrebne blaga ali takšnih izdelkov, ki jih proizvajajo že v Jugoslaviji, popolnoma preprečiti. Z uvedbo dopolnilnega količnika, ki je imel za posledico podražitev deviz, niso bili doželeni zaželeni uspehi (skrajšanje nepotrebne uvoza), ker nekatera podjetja plačajo tudi najvišje cene za devize, samo da lahko nabavijo blago v tujini, čeprav ni nujno potrebno za razvoj jugoslovanskega gospodarstva. Iz teh razlogov predlagajo zdaj nekateri, naj se uvoz upravnio (z odlokom državnih oblastev) kontingentira, se pravi omeji na določene vrste blaga in določeno višino.

Oglašajo pa se tudi nasprotna mnenja. Tako je n. pr. »Gospodarski vestnik« (Ljubljana) mnenja, da je sedanji devizni režim še premoalo časa v veljavi, da bi ga bilo mogoče podati o njem dokončno sodbo; saj so bili nekateri popravki izvršeni šele marca 1954. Poleg tega se ni mogel še popolnoma razviti, ker so stare transakcije še vedno v veljavi stari devizni režimi. Zato bi bilo potrebno odpraviti najprej ostanke starih režimov, se pravi vse izjeme in tako izenačiti vse devizno poslovanje z novimi določbami.

SLOVENSKE TKANINE ZA TURCIJO. Slovensko izvozno podjetje »Slovenija-tekstil« je zaključilo s Turčijo pogodbo za dobavo tkanin v vrednosti skoraj 4 milijonov dolarjev. Tkanine bo proizvedlo 6 tekstilnih tovarn v Sloveniji. Dobava obsega 12.850.000 m. traja raznih tkanin. Izvršena bo do marca prihodnjega leta. Posamezne pošiljke so že na poti.

OBNOVITEV JAVNIH SKLADIŠC V LJUBLJANI. Javna skladišča ob ljubljanski železniski postaji, ki so bila porušena zaradi eksplozije municije, na ljubljanski postaji leta 1945, bodo obnovili. Zgradili bodo nove stavbe v Mostah. 4 velika podjetja Agrotehnika, Intertrans, Slovenija-tekstil in Tehnometal so ustanovila podjetje »Centralna skladišča«, ki bo zgradilo potrebna skladišča. Ta podjetja so se postavila na razpolago denar, potreben za pričetek dela za zgraditev industrijskega železniskega tira in skladišč. Načet predvideva zgradbo 12 velikih skladišč.

TOVARNA ZA KONZERVIRANJE RIB. V Iki blizu Opjatje bodo s pomočjo FAO (Ameriška organizacija za pomoč tujini) dogradili tovarno za konzerviranje rib s sušenjem v dimu. Gradbeni stroški bodo znašali 20 milijonov dinarjev. Dnevna zmogljivost tovarne bo 30.000 škatel. To bo prva tovarna te vrste v Jugoslaviji.

NARASTANJE PROMETA ČEZ REKO. Naše poročilo o naraščanju prometa na Reki, ki smo ga priobčili v zadnji številki »Gospodarstva«, dopolnjujemo z naslednjimi podatki: Blagovni promet v reškem pristanišču, ki je v letu 1952 znašal 2.267.661 ton, se je v letu 1953 povečal na 2.378.380 ton. V letu 1953 je prišlo v reško pristanišče 16.399 ladij s skupno tonazno 4.888.042 neto registrskih ton, in sicer 15.569 domačih ladij z neto tonazno 3.719.718. Skozi reško pristanišče je lani potovalo 961.782 potnikov.

ta 1924 grad razred, ostalo je še 7 učnih moči. L. 1953 je bil ukinjen tretji razred; ostalo jih je še 6 in potem je za slovensko šolo in za Slovence pod Italijo sploh nastopila 19-letna tema, ki je trajala do končne zmage nad fašizmom.

V tej dolgi noči, več let pred nastopom nove zore, je tuzni simbol naše tragedije Anton Grmek. On je bil eden izmed tistih tržaskih narodnjakov, ki poglobljen v narodno borbo nikoli niso mogli razumeti velikih zgodovinskih vprašanj, ki so v zadnjih letih njegovega življenja začeli pretresati svet. Začetek svetovne revolucije je pomenil zanj končno katastrofo, ne le za naše šole, za katere je on neumorno deloval in žrtvoval vse svoje življenje, temveč tudi za vse Slovence in Slovane sploh. Kakor pravemu junaku v tragediji ni bilo dano, da bi videl našo borbo in zmago nad fašizmom. Zato je njegova tragedija mnogo večja od tragedije tistih, ki so v boju žrtvovali svoje življenje za našo boljšo bodočnost.

Sola, na kateri je Grmek 21 let vzgojal nov rod, slavi letos stoletnico svojega obstanka; zemlja, v kateri spi večno spanje, je danes svobodna. On ni mogel verjeti, da se bo to zgodilo, in še manj, da se bo to tako hitro zgodilo; ako bi bil verjel, bi bil bržkone doživel in slavil stoletnico slovenske šole pri Sv. Ivanu. —

TRGOVINA VZHOD-ZAHOD

SOVJETSKÉ TKANINE ZA ANGLIJO

Britansko ministrstvo za trgovino (Board of Trade) potrjuje vest, da bo Vel. Britanija nabavila v ZSSR večjo količino tkanin. Uvozila bo nepopolno izdelane bombazne tkanine. Uvozno dovoljenje bo izdano edino pod pogojem, ako se te tkanine iz Anglije izvozijo dalje. Pod istimi pogoji dovoljuje Anglija uvoz tkanin iz Japonske in ostalih vzhodnoevropskih držav. Sovjetske tkanine bodo v Angliji okončno izdelali in nato izvozili.

ZSSR JE NAROCILA V NEMSKIH LADJEDELNICAH ribiške ladje. V ladje delnicah Howaldswerke v Kielu je sovjetsko ministrstvo za gospodarstvo naročilo 14 ribiških ladij s skupno tonazno 42 tise t bnt in v vrednosti 112 milijonov nemških mark.

ZSSR KUPUJE MASLO V TUJINI. Po podatkih Organizacije za prehrano in imetjivo (FAO) kupuje ZSSR čedalje več masla v tujini. Nedavno je ZSSR naročila 5.000 ton masla na Danskem in 15 tise ton v Holandiji. V drugem polletju lanskega leta je ZSSR kupila okoli 34 tise ton masla v Holandiji, na Danskem, Svedskem, v Argentini in v Avstraliji.

nase

Neuresničene resnice

Tiste dni, ko sta se Churchill in Eden odpravila na pot z Združene ameriške države, je Arthur Bryant priobčil v znanem londonskem tedniku «The Sunday Times» članek »Amerika in Britanija«. V članku je prosto in iskreno opisana razlika nekaterih britanskih in ameriških nazorov, zlasti o pogledu na razvoj današnjih svetovnih dogodkov, pa tudi razlika v metodah državnega upravljanja in diplomacije. V članku je sedva postano zlasti anglijsko pojmovanje arzanistične modrosti, ki do gototo zanimalo tudi naše bralce glede na to, da so imeli v povojnem času poleg Američanov Angliji prvo besedo pri upravljanju svobodnega tržanskega ozemlja.

Pisec ugotavlja, da je bilo širjenje britanskih idealov zakona, pravice in samouprave v zadnjih treh stoletjih izrednega pomena za človeštvo. Da so se ustanove parlamenta, sodne in politične uprave razširile daleč po svetu, predstavljajo večji dogopek kakor širjenje Rusije in marksizma ter razvoj mehanike vede. Danes uživa veliki narodi po vsem svetu koristi političnih in pravnih ustanov, ki jim je bil izvor v Veliki Britaniji. Nato omenja pisec zadnje vojne, v kateri sta angleški in ameriški narod preživela kri za skupne ideale, čeprav sta jih pojmovala vsak po svoje. Velika Britanija in Amerika sta danes pred novimi vprašanji kakor so Južna Koreja, Kitajska in Daljni vzhod, ki jih je treba rešiti na istih idejnih osnovah, ki so veljale za Veliko Britanijo in Ameriko v preteklosti.

Pisec omenja očitke, ki si jih delajo vzajemno državljani v Britanije in Združenih držav. Angliji imajo občutek, da je ameriška diplomacija kruta, naduta in nedorasla. Američani očitajo britanski politiki, da je oportunistična, egoistična in senina. Britanci se boje, da jih bodo Angliji zavlekli v politiko nenehnega pomir

PO SVETU

AMERISKI ZUNANJI MINISTER V PARIZU. Nenadoma je priletel v Pariz ameriški zunanji minister Dulles in se takoj sestel s predsednikom francoske vlade Mendes-Francom, Govorila sta skozi eno uro; nato je bil skupen sestanek tudi z Edenom. Zakaj je nenadoma priletel v Pariz Dulles, ki je prvi med zunanjimi ministri zapustil Zenevo, kjer so se pogajali o premirju v Indokini in miru v Koreji? Mnogi trdijo, da se Američani bojijo, da bi se Francija na svojo roko pogodila z voditeljem upornikov v Indokini Hošiminhom in s Kitajci. Američani vztrajajo pri svojem predlogu, da bi se med Ameriko, Azijo in Francijo sklenila južnoazijska pogodba. Tako naj bi Južno Azijo obvarovali pred prodorom Kitajske čez Indokino proti Jugu.

NEMCIJA BO POPOLNOMA NEODVISNA. Prešerni Anelije in Amerike so na sestanku v Londonu izdelali načrt za proglasitev popolne neodvisnosti (suverenosti) Zahodne Nemčije. Po proglasitvi suverenosti bi odpovali v Nemčiji vsi soki komisarji ZDA, Anglije in Francije. Narfo bi se Nemčija oborožila in zahodne sile bi lahko umaknile večji del svojih čet. V Londonu so se pogajali brez sovelovanja Francije. Tako pritišajo na Franco, da bi pristopila k Evropski obrambni skupnosti skupno z Nemci.

NOVI NAPADI V TUNISU. V Ferryvillu so uporniki izvršili več napadov na Evronejce. Obstrlevali so neki avtomob, streljali na verandno neke kavarne. Bilo je 6 mrtvih, med njimi trije Francozi. Ubili so tudi neko Francozino in njene ga sina.

OBRAČUN MED GUATEMALSKIMI POLKOVNIKI. Polkovnik Armas, ki je vodil upor proti predsedniku Arbenzu, je zmagal. Za Arbenzom je prevzel oblast polkovnik Diaz, ki je vodil boj proti uporniški vojski polkovnika Armasa katerega so podpirale Združene ameriške države. Toda proti Diazu se je takoj drugi dan uprli polkovnik Monzon in ga pristili, da odstopi. Polk Monzon in polkovnik Salazar in Dubois so izdali Diazu in prejšnjo zakonito vlado ter se pobratili s polkovnikom Armasom, upajoč, da bodo vladali vsi skupaj. Toda Armas je z njimi pomletel in vlada zdaj sam kot diktator. Preglavice mu delajo še manjši skupine žmetov, ki niso oddolžili orožja in se bojijo, da bi jim vlada zopet vzela zemljo. Polkovnik Armas je v stalno vojsko sprejel iz uporniške vloze samo oficirje, medtem ko so morali ostali vojščaki zopet na navadno delo.

SALOMONSKA RAZSODBA. Ameriškega profesorja R. Oppenheimerja je odbor za državno varnost, ki ga vodi znani senator MacCarthy osumil, da je izdal Rusom tajnosti glede atomske bombe. Najnovejša razsodba v tej zadevi priznava sicer profesorju, da je zvest ameriški državljan, vendar izraža mnenje, da mu ne smejo zaupati zaupnih listin o atomski energiji in dovoliti, da bi še nadalje deloval v ustanovah komisije za atomsko energijo. Ameriška javnost se je uprla takšni razsodbi, češ da je polovičarska. Ako je kdo zvest državljan, zasluži tudi popolno zaupanje. Dr. Oppenheimer je eden glavnih izumiteljev atomske bombe.

Dr. Oppenheimer se je pritožil na komisijo za atomsko energijo. Ta je zdaj s 4 glasovi proti enemu potrila razsodbo vojaškega preiskovalnega odbora. Obtožila je profesorja da je med vojno preda obveščevalni in spionistični in da ni kot vodja atomskega laboratorija v Los Alamosu hotel izdati preiskovalni poročilo imena nekega človeka ter je s tem onemogočil preiskavo zaradi atomskih vohinstva Po vsem tem ne bo več prof. Oppenheimer svetovalec Komisije za atomsko energijo, prav tako ne član povetvalnega odbora urada za mobilizacijo Vojne, del ameriške javnosti je vstal proti tej razsodbi.

GLAVO AVSTRISKEGA SKLADATELJA Josina Haydna so po 145 letih zopet pokopali zraven trupla v mestu Riesenstadtu. Na pripravljanje nekaterih zdravnikov, ki bi bili radi preiskali skladateljve možgane, je neki Joseph Rosenbaum ugrabil skladateljevo glavo iz groba. Zdravniki je niso več vrnili, pač pa so jo izročili dunajskemu patološkemu muzeju. Po dolgem pravljanju so zdaj glavo združili s telesom, ki je bilo pokopano v Eisenstadtu. Haydn je živel tudi med gradščanskimi hrati, od katerih je povzel mnogo narodnih melodi. Uglasbil je tudi znane avstriske himne, po kateri pogosto Nemci svojo »Deutschland über alles«.

Turizem

PREHOD PRI SKOFIJAHI med ocnama A in B STO je odprt samo za tiste, ki imajo potni list s pripombo, da velja tudi za cono B, ali zadevno potno dovolilnico Gospodarske delegacije FLR Jugoslavije in Trstu.

VESLAKA REGATA NA BLEDU. Tudi letos so na Bledu priredili tradicionalno mednarodno veslaško regato. Tekme se je udeležilo 228 tekmovalcev iz 16 domačin klubov in številni gostje iz Avstrije, Nemčije in Francije.

GOSTINSTVO V ITALIJI. Leta 1945 so italijanska gostinska podjetja razpolagala s 176.000 posteljami (377.000 leta 1939); prvega januarja 1954 s 441.236 posteljami.

CENE NA JADRANSKI OBALI. Neki rimski list navaja naslednje cene za letovanje v Riminiju. Poročilo: 4500 lir na dan, v luksuznem hotelu kategorije 3000-3700 lir, II. kategorije 2500 in III. od 1500 do 2000 lir. Sobe oddajajo tudi zasebniki. Te stanje na mesec oktobra 20.000 lir. Cena zasebnih stanovanj s tremi sobami na mesec gre od 90.000 do 120.000, pa tudi do 250.000 lir.

TURISTIONA ZVEZA JUGOSLAVIJE. V Jugoslaviji je 270 turističnih društev, v katerih je včlanjenih 66.000 članov. Leta 1952 je bilo 96 društev z 18.666 člani. Društva so organizirana v Turistični zvezi Jugoslavije.

POTOVANJE V GRUŽO. Herbert Reinhold obširno opisuje pod tem naslovom v nemškem listu »Frankfurter Allgemeine Zeitung« (12. junija) burno življenje črnogorskega kmetja Milana Dedovića, ki je postajal mornar in je končno utonil v splitski lukl.

MEDNARODNA TRGOVINA

Tržaški lesni trg

Cene avstriskega lesa, in sicer jelovine »tombante« kažejo težnjo za uvrstitvijo. Cena za »tombante« franko Trbiž, se približuje k 24.000 liram, medtem ko je prejšnjega tedna 23.500. Ta pojav pripisujejo večjim nakupom s strani italijanskih trgovcev. »Tombante« III stane 19.000–20.000 lir, III-IV 18.000–18.500, tramovje 13.000–13.500. Jugoslovani zahtevajo za tramovje, franco Sežana, okoli 14.000 lir.

Poročila z nemškega trga navajajo, da so v zadnjem času cene za žagani les nekoliko čvrstje. Gradbeni industrija se v Nemčiji v zadnjih mesecih razvija, kar ima za posledico večje povpraševanje po lesu. V Nemčiji tudi domnevajo, da se je povpraševanje po avstrijskem lesu povečalo zaradi večjih nakupov s strani Italije; k temu dodajajo, ga bodo italijanski kupci popustili, ker je Italija zadolžena pri evropski plačilni zvezi ter bi nadaljnje kupovanje lesa v Avstriji v doseganju obsegu še poslabšalo njen položaj.

S Koroškega poročajo, da Italija nakupuje na Koroškem tudi bukovno hlodovino, ker Jugoslavija ne razpolaga z zadostno količino za izvoz. Italijani plačujejo bukovno hlodovino po 430 šilingov za kub. meter, franco Trbiž. Ker razpolaga Koroška z večjimi zalogi bukovine, zahtevajo zdaj, da bi vlada dovolila prost izvoz tudi za vrsto B medtem ko se zdaj lahko izvažajo prosto samo vrsta C.

ZBOLISANJE JUGOSLOVANSKE TRGOVINSKE BILANCE. Primanjkljaj jugoslovanske trgovinske bilance se je v prvih petih mesecih tekočega leta skrčil na okoli 14 milijard dinarjev, tako da znaša polovico lanskega primanjkljaja v istem razdobju. Zmanjšanje je bilo doseženo predvsem z zmanjšanjem uvoza. V mesecu maju se je izvoz povečal na 6.539 milijonov dinarjev. Ta dosežek je toliko pomembnejši, ker gre 41% deviz za odplačilo starih dolgov, 25% deviz na nabavo hrane v tujini, samo 44% deviz torej za nakup ostalega blaga.

IZVOZ IZ JUGOSLAVIJE V ZAHODNO NEMČIJO NARASTEL. Po poročilu Banke nemških dežel se je položaj Jugoslavije v klirungu z Nemčijo v mesecu aprilu zboljšal. Jugoslovanski izvoz je namreč narastel. Določ Jugoslavije se je v aprilu zmanjšal od 16.852.000 na 14.122.000 obratniških dolarjev. Kakor smo v zadnji številki omenili, je zboljšanje klirunga v prid Jugoslavije omogočilo oživiljenje nemškega izvoza v Jugoslavijo.

PRED ZNIZANJEM NEMSKIH CARIN. Iz Bonna poročajo, da je osebek, ki proučuje vprašanje znižanja nemških carin, priporočil znižanje pri 750 postavkah. Znižanje bi doseglo 200 milijonov nemških mark, ako računamo da znaša uvoz v Nemčijo 16 milijard mark. Kmetijski pridinki bi bili deležni približno polovice vrednosti omenjenega znižanja, 6 milijard bi odpadlo na surovine za industrijo.

SOVJETSKA ZVEZA GLAVNI KUPEC URUGVAJSKEGA MESA IN VOLNE. Sovjetska zveza je postala letos glavni kupec urugvajskega poljedelskega izvoza. Urugvaj je imel v zadnjem času težave z najdbo primernega trga za svoj glavni izvoz, volno in meso. Zdaj kupuje Sovjetska zveza velike množice urugvajskega presečka v mesu, volni in kožah. V aprilu in maju je kupila okoli 23 milijonov funtov zamrznjenega mesa, to je 70% izvoza. Letos je kupila v celoti več kot polovico vsega zamrznjenega mesa, ki ga Urugvaj izvažajo. Do zdaj Urugvaj ni iz Sovjetske zveze ničesar uvažal, vendar se vršijo pogajanja za nakup sovjetskega jekla.

BRAZILIJA PREPOVEDALA IZVOZ RIZA. Brazilska vlada je prepovedala izvoz riza za najmanj šest mesecev, da s tem zagotovi domačo potrebo. Upajo, da bodo trenutne zadostne zaloge preprečile spekulacije s cenami. Leta 1952 so izvozili iz Brazilije 160.000 ton riza, kar je povzročilo porast cen in pomanjkanje riza na domačem trgu v letu 1953. Rizni pridelek leta 1953-54 cenijo na 3,1 milijona ton neuščenega riza, kar je za 9% več kot lani. Trgovski krogi računajo, da bo za izvoz ostalo letos 120.000 ton olušenega riza, vendar po izvoz dovoljen še ko bo domača preskrba zagotovljena.

MEDNARODNI DOGOVOR O CINU. Nedavno je bil v Londonu podpisan mednarodni dogovor o kositrju, kate

rega osnutek so izdelali lansko leto v Kanadi. Dogovor stopi v veljavo, ko ga bo ratificirala večina parlamentov držav podpisnic. Med zadnjimi so dogovor podpisale Avstralija, Turčija, Danska, Kanada in Ekvador. Dogovor določa najnižjo ceno 640 funtov za tono in najvišjo 884 funtov za tono kositra. Ustanovljena bo posebna zalog, ki naj jamči za trdnost cene.

O dogovoru piše londonski »Financial Times« med drugim naslednje: »Sedaj lahko upravičeno domnevamo, ker je jasno, da je do podpisa dogovora vendari prišlo, da bodo podpisane dogovor tudi tiste države, ki so doslej oklevale. Se pred nekaj dnevi pa je kazalo, da ne bo pristopilo k dogovoru toliko držav, kolikor jih je potrebno, da se lahko sploh uveljavijo. Prvotni sklep Združenih držav, ki so največja potrošnica kositra na svetu, da ne bodo pristopile k predlaganemu mednarodnemu dogovoru, seveda ni vplival vzpodbujalo na druge potrošnice, čeprav je Amerika jasno označila svoje stališče »blagohotne nevtralnosti«. Pri sklepanju dogovora pa je bila ta »nevtralnost« tudi bistvene važnosti, kajti Združene države bi lahko s svojimi ogromnimi zalogi kositra, ki zadostajo za več let, pognele ves dogovor v zrak.

DRŽAVE BENELUKA UKINILE OMEJITVE UVOZA NEPREDELANEGA TOBAKA. Carinska zveza Belgije, Nizozemske in Luxemburga je ukinila uvozne omejitve glede nepredelanelega tobaka. To bo olajšalo uvoz ameriškega tobaka v navedene dežele. Ukinitev je omogočilo izboljšanje dolarskega položaja v teh deželah.

GOSPODARSKA SODISCA V JUGOSLAVIJI. Sedanja državno arbitražo za reševanje sporov med gospodarskimi organizacijami bodo nadomestila gospodarska sodišča, višja gospodarska sodišča in vrhovna gospodarska sodišča. Okrožna gospodarska sodišča bodo razsojila spore do vrednosti 1 milijona dinarjev, višja sodišča pa spore iznad te vrednosti. Vrhovno gospodarsko sodišče bo najvišja instanca.

FRANOSKO VINO ZA NEMSKI UMETNI GUMJI. V neki nemški kemični tovarni v Huelisu na Vestfalskem, ki je pripadala bivšemu nemškemu velekoncernu M. G. Farbens, so izdelali proces, po katerem bodo rdeče francosko vino uporabljali kot osnovno surovino za proizvodnjo umetnega nemškega gumija »buna«. Ravnatelj tovarne je izjavil, da so mu ponudili milijon h rdečega vina od lanskegaletnega presečka vinske letine. Cena vina je tako ugodna, da bo iz njega pridobilni alkohol stal le polovico sedanje cene na nemškem trgu. Iz rdečega francoskega vina pridobijo alkohol, ki ga uporabljajo za proizvodnjo 30.000 ton umetnega gumija, s čimer se bo njegova cena tako znižala, da bodo »buna« lahko ponovno prodajali tudi na svetovnih trgih. V kemični tovarni v Huelisu, ki so jo zavzemili šele leta 1951 vrnili za civilno uporabo, so pred vojno izdelali kakih 45.000 ton nemškega umetnega gumija »buna« letno.

AMERISKA NAROCIJA JUGOSLAVIJI IN ITALIJI

Meg predstavniki Združenih ameriških držav v Jugoslaviji so bili nedavno v Mannheimu v Znančni Nemčiji sklenjeni trije sporazumi, po katerih so bila izrečena jugoslovanskim tovarnam vojaška naročila »kot shore«, in sicer bodo tovarne izdelale večje količine municije v vrednosti 10 milijonov dolarjev. Jugoslovanska civilna industrija bo proizvedla razna prometna sredstva v vrednosti 101 tisoč dolarjev. V Jugoslaviji računajo, da bodo jugoslovanske tovarne prejele pred koncem leta še nekaj naročil v okviru tega programa.

Predstavniki ameriške mornarice so v Londonu sklenili s predstavniki italijanskih podjetij nove pogodbe glede izvršitve vojaških naročil v vrednosti 27 milijonov dolarjev. Naročila so bila izročena naslednjim podjetjem: Officine meccaniche Vittoria (Milan) za 18,2 milijona dolarjev, Bimbrini Parodi Delfino (Rim) za 3,3 milijoni dol. in Nuove Reggiane Officine Meccaniche Italiane (Reggio Emilia) za 15,1 mil. dolarjev. S temi naročili se vrednost dosežanih ameriških naročil v Italiji dviga skoraj na 450 milijonov dolarjev. Naročila plača Ameriška s sredstvi sklada za vzajemno varnost.

BELE GOSENICE SO V NEKATERIH predelih Jugoslavije uničile 60-70% sadnega pridelka.

PROMET v pristanišču

Med 24. junijem in 7. julijem se je ladijski promet skozi tržaško pristanišče gibal takole:

ITALIJSKE IN TRZASKE LADJE

»Valfortia« je prispela iz Ancone, in se vrnila, nato je zopet prispela v Trst in odplula v Benetke, nakar se je vrnila. »Sandra Maria« je prispela iz Kostance prazna in odplula v Heraklion nato v Benetke. »Stadium« je prispela iz Ravenne prazna in odplula v Pirej z 883 t lesa. »Paolo Toscanelli« je prispela iz Buenos Airesa in odplula v Benetke prazna in se zopet vrnila. »Enri« je prispela iz Aleksandrije »Exchester« je odplula v ZDA nato v Benetke »Loredan« je prispela iz Carigrada s 1.384 t in se vrnila s 149 t. »Marechiaro« je prispela iz Genove s 12 t in se vrnila nato v Benetke. »Carlo Garre« je prispela iz Benetke prazna in odplula v Hajfo nato v Benetke. »Vittoria S.« je prispela iz Canete s 30 t in odplula v Pulj prazna. »Messapia« je prispela iz Hajfe s 36 t in odplula v Larnako nato v Benetke. PRI-PLUJE SO: »Albatros« iz Rotterdam s 5.890 t premoga, »Atlantico« iz Livorn prazna, »Vildren« iz Messine prazna, »Timavio« iz Bombaja s 375 t, »Barletta« iz Carigrada s 131 t, »Esperia« iz Bejruta s 335 t, »Lemes« iz Buenos

»Cristoforo Colombo«. Najnovejša italijanska čezoceanska ladja, ki se pripravljajo na prvo plovajenje iz Genove v New York, odveže 29.000 ton; dočja je 215 in bo na vozlja z brzino 23 milj; sprejme lahko 1.250 potnikov. Ladja je last generalne družbe »Italia«. Na ladji so tudi 4 kinematografi; telefonska centrala ima 300 števil. »Andrea Doria« je tej ladji enaka.

DINAR

PREDRAG DENAR. Italijanski poslanec Fanfani je na kongresu demokristjanske stranke v Neaplju izjavil, da je kreditna politika v Italiji zgrešena. Cena denarja je nevdružna. Milanski »Il Sole« priznava, da je denar v Italiji predrag. V Angliji in Nemčiji so nedavno znižali obrestno mero, v Nemčiji od 3,5 na 3%. Leta 1950 je bila obrestna mera v Zahodni Nemčiji še 5%. V Italiji znaša uradna obrestna mera 4% (obresti in stroški za nabavo posojila znašajo dejansko pri bankah od 10 do 12%). Pomanjkanje denarja v Italiji nastaja zaradi tega, ker ljudje tiskajo denar rajši doma in ga nečejo vlagati v podjetja. Zakaj tako? Ker bi ga sicer pograbili »davlkarji« s pretirano visokimi davki, niso »Il Sole«.

VREDNOST LIRE NEKAJDI IN DANES. Osrednji statistični urad v Rimu je izdal priročnik pod naslovom »Coefficienti per la trasformazione dei valori della lira dal 1871 al 1952«. S tem priročnikom se da izračunati, koliko bi znašala kupna moč lire od 1871 do leta 1952 v primerjavi s posameznimi leti. Tako n. pr. je kupna moč 100 lir iz l. 1925 enaka 21,64 lir iz l. 1871, 22,36 lir iz l. 1872 in 23,79 lir iz l. 1873. Se pravi, da je 100 lir iz l. 1925 veljalo 21,64 lir iz l. 1871 itd. Zanimivo je, da je 100 lir iz l. 1925 imelo isto kupno moč kakor 4.217 lir v letu 1952.

TEČAJ DINARJA. Na obračunskem mestu v Ljubljani so tuje valute notralne 9. julija v dinarjih: 1 dolar ZDA 939, 1 angleški funt 2.450, 100 nemških mark 20.020,37, 100 belgijskih frankov (v Zagrebu) 1.810, 100 francoskih frankov 273 (v Ljubljani), 100 švic. frankov 18.820, 100 italijanskih lir 138, 100 lir SPO 137,50, 100 holandskih florintov 22.500, 100 švedskih kron 16.600, Dinar notralni v Zenevi okoli 0,85 švicarskih frankov za 100 dinarjev, lire okoli 78 švicarskih frankov za 100 lir. Na svobodnem trgu v Milanu je dinar notralni 13. julija 103 lire za 100 dinarjev, v Rimu 107 lir.

DEVIZE V NEMSKIH MARKAH. Nemška narodna banka (Bank deutscher Laender) obračunava devize po naslednjih uradnih tečajih: 1 egiptovski funt 12,03 DM G (Geld-denar), 12,07 DM B (Brief-denar), 100 italijanskih lir 0,671 DM G, 0,673 DM B; 100 jugoslovanskih dinarjev 1,398 DM G, 1,402 DM B; 100 avstrisjskih šilingov 16,135 DM G, 16,175 DM B; 199 norveških eskudov 14,59 DM G, 14,630 DM B; 100 grških drahem 0,014 DM G.

POVISANJE JELEZNISKIH TARIF V NEMCIJI? Nemski zvezni minister za promet je izjavil, da so sedanje nemške tarife na železnihcah nižje, kakor bi morale biti po razvoju cen blaga. Nekateri nemški listi razlagajo to izjavo v smislu, da hoče povisati železniške prevozne tarife.

Airesa s 427 t. »Città di Messina« iz Valence s 156 t. »Absirt« iz Benetke prazna, »Choggia« iz Bejruta s 1332 t in »Esperanza« iz Akcaya z 2700 t železne rude. ODPLUJE SO: »Christine« v Falcenaro prazna, »Duino« v Chit-tagong nato v Benetke, »Città di Siracusa« v Valenco s 130 t, »Campidoglio« v Bejrut s 700 t, »Ortano« v Carigrad nato v Benetke. »Rosallinda« na Reko prazna, »Acquitas« v Gibraltar prazna, »Maria Cristina D.« v Ras Tamuro prazna. »Frediana« na Reko prazna. »Nora« v Bari prazna, »Europa« v Capetown s 342 t, »Fernanda« v Ravennu z bencinom, od koder se je vrnila, »Perla« v Capetown nato v Benetke, »De-neb« v Tunis nato v Benetke, »Maria Cosulich« v Kazablanko nato v Benetke, »Sirob« v Pirej s 303 t in »Treviso« v Carigrad s 156 t.

AMERISKE LADJE

»Exchester« je odplula v ZDA batorijerna, »Compass« je odplula. »Thil-Lykes« je prispela iz New Orleansa s 124 t in odplula v Ancono prazna. »Nordic« je odplula v Hampton Roads prazna. »Exermeont« je prispela iz New Yorka s 61 t, in odplula v Hajfo nato v Benetke. »Almeria Lykes« je odplula v Pirej nato v Benetke.

GRSKE LADJE

»Aristodimos« je prispela iz Pireja s 49 t in se vrnila s 713 t lesa. »S. Davakis« je prispela iz Hajfe z 80 t. »Christina« je odplula v Pirej z 237 t. »Astipalea« je prispela iz Santa Maurice s 51 t vina in odplula v Pirej s 347 t lesa. »Acchilus« je prispela iz Pireja prazna in se vrnila nato v Benetke. »Aghios Nikolaos« je prispela z Reke prazna.

ANGLESKA »John Star« je odplula v Abuzenino prazna; »Syrian Prince« je prispela iz Liverpoola z 200 t in se vrnila nato v Benetke. »Nord Star« je prispela iz Newporta Newsa 9.444 t premoga; »Cavallo« je prispela iz Hajfe s 47 t. TURSKA »Karskyt« je prispela iz Carigrada 7300 t jeklen; »Ardahan« je prispela iz Smitre s 306 t bombe. PANAMSKA »Nadia« je odplula v Latakijo prazna; »Naphtho« je prispela iz Banlasi 9626 t surovega olja. EGIPTOVSKA »Ismaïlia« je prispela iz Benetke prazna. HOLANDSKA »Phidias« je odplula v Amsterdam nato v Benetke. RUSKA »Profesor Popov« je odplula v La Goulette prazna. NORVEŠKA »Reila« je prispela iz Green Baya s 49 t in odplula v Pirej prazna. NEMSKA »Stahleck« je odplula v Port Said nato v Benetke. ARGENTINSKA »Rio Belen« je odplula v Buenos Aires nato v Benetke.

JUGOSLOVANSKE LADJE

Jugoslavija. »Romanija« je prispela 2. julija z Reke, vkrcala 350 t blaga za Daljni vzhod in odplula 3. julija v Bejrut. »Zadara« je prispela 4. julija iz Severne Evrope, izkrcala 400 t blaga in odplula 6. julija na Reko. »Avala« je prispela 5. julija iz Severne Evrope, izkrcala 250 t blaga in odplula 5. julija na Reko. »Pula« je prispela 9. julija iz Severne Evrope, izkrcala 500 t in odplula 10. julija v Pulj. »Zagreb« je vkrcala 500 t blaga in 1500 kub m lesa ter odplula 7. julija na Reko. »Skopje« je prispela 12. julija z Bliznjega vzhoda, izkrcala 207 t, vkrcala 200 t blaga in 1200 kub m lesa in odplula 15. julija na Reko. »Čekca« je prispela 12. julija iz Londona, izkrcala 70 t in odplula 13. julija na Reko. Pričakuje se prihod: »Slovenija« 20. julija iz ZDA, »Sarajevo« z Bliznjega vzhoda 19. julija, »Učeka« 2. avgusta z Reke na Bliznji vzhod.

Jadrrolinija. »Lastovok« je prispela 6. julija iz Grčije, nato izkrcala blago in potnike ter odplula 7. VII. na Reko in v Grčijo, vstran je prispela 13. julija iz Pireja z blagom in potniki ter odplula 14. julija na Reko.

Pričakuje se prihod »Lastova« 20. julija iz Grčije.

Napovedane ladje

Proga: Jadransko morje Malta - Tirrensko morje. »Maria Carla« prihod 16. odhod 17. julija. »Celio« prihod 20. odhod 23. julija. »Primo« prihod 20. odhod 23. julija. »Salvatore« prihod 25. jul. »Città di Catania« prihod 30. jul. odhod 31. jul. Proga: Grčija - Turčija - Sirija - Libanon - Izrael - Egipt. »Otranto« prihod 16. odhod 19. jul. »Achilleus« prih. 17. odhod 18. jul. »Messapia« prih. 18. odhod 21. jul.

Njihovi prazni želodci so nekam čudno delovali na njihovo razpoloženje. Vsekakor so jim oslabil čut zaupanja in videl sem, da mi ne verjamejo. Popoldne so se razen krmarja in obeh častnikov vsi zorali na pesku v podplavju in o nečem razpravljali. Ni mi bilo treba dolgo čakati, da bi zvedel, o čem so se pripravili. Za svojega posredovalca so vzorali od morske bolezni napol pijanega Gomeza, ki mi je z nemalo truda pojasnil, da so sklenili ubiti nesrečnega Toma in si z njegovo pasjo pečenko rešiti življenje.

S to svojo nenavadno odločitvijo so me spravili v hudo zadrženo in že sem si predstavljal, kako se bom znojil, ko bom v Buenos Airesu moral govoriti, kako žalostno je končalo prijateljstvo pes.

Toda človeku, ki je v zadregi, slučajno vedno priskoči v pomoč. Gomeza razkušana butica se še ni skrila v podplavju, ko je prav nisko nad našimi jambi, v mogočnem loku zakrožil prekrasen bel ptič. Malo večji od goloba, popolnoma bel in z dvema dolgima peresoma v repu, se nam je ta ptič zdel kot od Boga poslan, da nam naznani blazno kopne zemlje.

No, ob tako očitem dokazu so pu-pulisti tudi trdovratne glave nasin zarotnikov, ki so v trenutku pozabili na lakoto in žejo. Ako bi ubogi Tom, ki je bil mimogrede povedan pravi nemški ptičar, lahko razumel, v kakšnih težavah je bil malo prej, gotovo ne bi več svojemu grofu na lovu predpili niti enega ptiča.

Se enkrat se je nebo stemnilo in nas je noč ovila v svoj temni plašč. Toda sedaj nismo bili več sami, začuli smo nad nami rezke klice galebov, ki so se iskalo hrane zaganjali v penočo baredo »Genove« in jo spremljali v varen pristan.

Ob dveh po polnoči šestnajstega dne smo v daljavi zagledali rahel sij tisočih lir Pernambuka. Razen nemne opice in lenega Toma to noč ni nihče zatisknil očesa. Vsi smo med seboj tekmovali, kdo bo prvi zagledal obrise kopne zemlje.

K. P. (Se nadaljuje)

»Campidoglio« prih. 20. odhod 23. jul. »Kineret« prih. 20. odhod 28. jul. »Stadium« prih. 20. odhod 22. jul. »Enri« prih. 22. jul. »Plotarkis Blessa« prih. 24. jul. odhod 27. jul. »Astipalea« prih. 25. odhod 28. jul. »Esperia« prih. 27. odhod 30. jul. »Barletta« prih. 27. odhod 29. jul. »Achilleus« prih. 31. julija. »Milvia« prih. 2. avgusta, odhod 3. avgusta. »Ima« prihod 2. avgusta.

Proga: Vzhodna, Zah. in Južna Afrika

»Aristide« prih. 20. odhod 25. jul. »Adriatic« prih. 25. odhod 30. jul. Prihod proti koncu meseca: »Europa«, »Spuma«, »Perla«, »Sistiana«. »Afrika« odhod 27. jul. »Salvatore« odhod 30. jul. Proga: Perzijski zaliv - Indija - Pakistan - Daljni vzhod. »Risano« prihod 20. odhod 26. jul. »S. Caboto« prih. 25. odhod 30. jul. Prihod proti koncu meseca: »Timavio« »Alga« in »Ugolino Vivaldi«.

Proga: Zahodna in Severna Evropa

»Borea« prihod 31. odhod 31. julija. Proga: Severna Amerika. »Exilona« prihod 18. odhod 18. jul. »Exporta« prih. 19. odhod 19. jul. Proga: Srednja Amerika - Pacifik. »James Mc Kay« prihod 16. odhod 16. jul. »Monginevro« prih. 18. odhod 20. jul. »Tyson Lykes« prih. 27. odhod 28. jul. »Stronboli« odhod 20. julija.

Proga: Južna Amerika

»Rio Belgrano« odhod 20. julija.

„GOSPODARSTVO“

Izhaja vsak drugi petek. — UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Trst, Ulica Geppa 9. Tel. 38-933. CENA: posamezna številka lir 25; za Jugoslavijo din 15, za cono B din 15. — NAROCNINA: za STO in Italijo letna 600 lir, polletna 350 lir. Poštiček, račun »Gospodarstvo« št. 11-9396; za Jugoslavijo letna 380 din, polletna 200 din; naroča se pri A.D.I.T.-u, DRZ. ZAL. SLOVENIJE, Ljubljana, Stritarjeva ulica 34

Stran 4

TRŽNI PREGLED

Italijanski trg

Na italijanskem trgu s kmetijskimi pridelki ni bilo opazni v zadnjem tednu posebnih izmenemb. Edino žitni trg je nestalen; proizvajalci so vrgli na trg velike količine žita in povzročili padec cene. Izvedenci menijo, da je ta padec samo trenuten in sicer iz naslednjih razlogov: letošnji pridelek je za 10 milijonov stotov manjši od lanskega; ker bo italijanska vlada letos odkupila isto količino žita kakor lani bo na trgu manj žita. Poleg tega se je vlada obvezala, da ne bo širši meseca prodajala žita iz svojih zalog.

Na trgu s klavno živino se cene krepko držijo in ponudbe so v ravnovesju s povpraševanjem. Kijub omejenemu številu sklenjenih kupcij so cene olivnega olja ostale visoke. Vsed obilne količine masla na trgu so cene nekoliko padle. Cene sira so ustale; proizvajalci vina so morali popustiti pri ceni, ker se je povpraševanje po tem pridelku precej zmanjšalo in ker so prekupčevalci zelo previdni pri sklepanju kupcij.

ZITARICE

MILAN. Mehka pšenica: fina 7200-7400 lir stot, dobra 6800-7000; pšenična moka tipa «00» 10.350-10.750, tipa «0» 9750-9850, tipa «1» 9350-9450, tipa «2» 8350-8450; pšenični zdrob tipa «0» 11.200-11.400, tipa «1» 10.700-10.900; pšenični otrobi 1750-1850; koruza fina 4600-4800 srednje vrste 4150-4250, navaden 3950-4050; koruzna moka 6100-6400; inozemska rž 3450-3500; inozemski ječmen 3950-4200; oves 4000-4100; inozemski oves 3900-3950; proso 7500-7800; inozemsko proso 5300-5400.

Neoluščeni riž: Arborio 6800-8300; Vialone 7700-8900; Carnaroli 700-8000; Gigante Vercelli 6500-7900; R. B. 6500-8000; Rizzotto 6500-7200; Maratelli 6800-7300; P. 6 6800-7100; Roncarolo 5200-6900; krajevne vrste 6200-6550.

Oljučeni riž: Arborio 15.500-16.500; Vialone 15.800-16.800; Carnaroli 15.500-16.500; R. B. 15.000-15.800; Rizzotto 12.700-13.000; Maratelli 12.500-12.900; P. 6 12.100-12.500; Roncarolo 11.600-11.900; Pierrot 10.400-10.700; krajevne vrste 9.800-10.300, slabše vrste 8.800-9.600.

ZIVINA

FERRARA. Telčki I. 440-480 lir kg, II. 360-400; junci I. 290-310, II. 200-300, III. 140-170; voli I. 290-310, II. 210-235, III. 145-165; krave I. 275-295, II. 200-215, III. 140-150. Govedo za rejo: junčki 260-280; voli in krave 250-270. Trg je živahen, cene visoke in kljub temu precej sklenjenih kupcij. Konji za zakol: konji I. 200-230, II. 170-190; žrebeta I. 290-300, II. 270-280. Na tem trgu so cene visoke, ponudba pa zelo omejena.

Debeli prašiči za zakoj I. nad 170 kg 340-360, II. 130-170 kg 340-350, III. 100-130 kg 335-350; suhi prašiči 30-60 kg 500-600, 60-80 kg 400-450, prašički za rejo 580-630. Trg je miren in cene težijo navzdol.

MLECNI IZDELKI

MILAN. Lombardsko maslo iz smetane 660-670; emiljsko maslo iz smetane 650-660; čajno maslo 700-720; trdi sir proizv. 1952 930-990, proizv. 1953 640-690; sir krajevne proizvodnje 400-460; sbrinz 430-460; emmenthal 450-480; provolone 400-440; gorgonzola 220-230; italico 360-370; taleggio in quarti-ro 260-280.

OLJE

FIRENZE. Oljivo olje extra do največ 1 stop. kisl. 430-440, do 1,50 stop. kisl. 415-430, do največ 2,50 % kisl. 405-415, do največ 4 % kisl. 400-405; dvakrat rafinirano tipa «A» 425-430, tipa «B» 380-390; semensko olje navadno 350-355; olje iz zemeljskih lešnikov 385-395.

VINO

MILAN. Piemonte črno 10,5-11 stop. 680-710 lir stop/stot; 11-12 stop. 710-730; Barbera 730-750; Oltrepò pavese 10-11 stop. 670-700; Mantovano črno 660-680; Valpolicella in Bardolino 750-770; Soave belo 760-780; Raboso 710-730; Romagna belo 630-650, črno 650-670; toskansko navadno 670-690; Aretino belo 690-700; Marche belo 685-700, črno 680-700; Barletta extra 14-15 stop. 675-695; Sansevero belo 655-675; Tarantino 14-15 stop. 670-680; Squinzano 670-680; Lecce- se 13-14 stop. 660-670; Ronero Barile 9300-9700; piemontski moškati 11.300-11.800 lir stop/stot; sladko vino iz Brindizija 9800-10.000 lir stop.

PERUTNINA IN JAJKA

MILAN. Zive race 500-550, zaklane 550-600, lir kg račke za rejo 200-250 lir komad; piščeta 80-80 lir komad; živi zajci 3801420 lir kg; zaklani s kožo 460-500, brez kože 480-500; zaklane pegatke 825-875; žive kokoši 575-625; žive kokoši inozemske 525-575; zaklane 750-800; inozemske zmznjene kokoši 500-550; gosi za rejo 700-1200; živi golobi 700-750, zaklani 850-900; živi piščanci iz Lombardije 900-950, slabše vrste 725-775; živi inozemski golobi 575-600; zaklani piščanci I. 1000-1200, II. 850-900.

Sveža jajca I. 25-26, navadna 23-24,50; inozemska sveža jajca 22-24 lir komad.

PARADIZNIKOVA MEZGA

PIACENZA. Dvakrat koncentrirana paradiznikova meza proizv. 1953: v škatlah 5 in 10 kg 185-195, v škatlah 1 kg 200-210, v škatlah 1/2 kg 210-220, v škatlah 200 g 240-250. Trikrat koncentrirana paradiznikova meza proizv. 1953 v sodih 165-185, v škatlah 5 in 10 kg 200-210, v škatlah 1 kg 210-220, v

škatlah 1/2 kg 220-230, v škatlah 200 g 250-260. Na trgu vlada mrtvilo.

KRMA

BOLOGNA. Seno I. majske košnje 1400-1600; II. 100-1200; detelja prve in druge košnje 1300-2400; slačena slama 700-800 lir stot fco kraj proizvodnje.

GRADBENI MATERIAL

FERRARA. Padski pesek 550-650; renski gruč 1400-1500 lir kub. m; živo apno 1300-1500 lir stot; cement I. 1300-1450, II. 1000-1150 lir stot; mavce 550-570 lir stot; opeka rodni izdelek 11.000-11.500 lire tisoč komadov; strojni izdelek 10.500-11.000; volatki 12-13.000; strešniki 16-17.000. Trg je živahen in cene visoke.

KOZE

REGGIO EMILIA. Teleta do 3 kg 590-600 lir kg, 3-6 kg 630-640, 6-8 kg 600-610, 8-12 kg 520-530; junci 12-20 kg 400-410, 20-26 kg 300-310; teleta do 30 kg 270-280; voli do 40 kg 235-245, nad 40 kg 235-240; biki do 40 kg 220-230, nad 40 kg 170-180; konji 185-195; mežli 130-135; osli 100-105; ovni (osoljene kože) 190-200; ovni suhe kože 500-510; zajci (suhe kože) 200-210; jagnjeta 350-370 lir komad.

RABLJENA VOZILA

RIM. Fiat 500 B 200-240.000 lir; C (1949-50) 350-400.000; (1951-52) 420-460.000; (1953) 510-560.000; Giardineta (1949-50) 360-400.000; (1951-52) 420-460.000; 1100 B (1948-49) 310-370.000; E (1949-50) 400-450.000; 1100 novega

tipa 910-950.000; 1400 (1950) 500-550.000; (1951) 570-620.000; (1952) 650-700.000; (1953) 750-800.000; 1900 (1952-53) 1.050.000-1.000.000.

Lancia Aprilia (1949) 450-500.000; Ardea (1949) III. 500-550.000; (1950-51) IV 560-610.000; (1952) 720-670.000. Aurelia 1750 (1951-52) 850-900.000; 1900 B 21 (1951-52) 1.020.000-1.120.000; B 22 (1952-53) 1.200.000-1.300.000; B 20 (1951) I. serija 1.150.000-1.250.000; (1952-53) 1.350.000-1.450.000.

Alfa Romeo 1900 I. serija 900.000-1.000.000; II. serija 1.200.000-1.300.000; (1952-53) 1.750.000-1.850.000.

ITALIJANSKI IZVOZ RIZA SE JE ZMANJSAL. Kijub olajšavam vlade, da bi pospešila izvoz riza, se izvoz v maju ni povečal; tudi na no-tranjam italijanskem trgu vlada mrtvilo. Cene se niso izpremenile, zaključnih poslov je malo. V sezoni od 15. septembra 1953 do 15. maja 1954 so izvozili 2.060.000 stotov riza (lansko leto v istem razdobju 2 milijona 670.000 stotov); od tega 570.000 stotov na Zahod in 1.490.000 v države OECE (Organizacije za gospodarsko sodelovanje v Evropi). Država je odkupila 6.440.000 stotov riza, se pravi 76% razpoložljivega pridelka.

1850 VECJIH MLINOV V ITALIJI. V Italiji je 1850 večjih mlinov z zmogljivostjo nad 125 milijonov stotov na leto. Manjših zasebnih mlinov je 20.000, ki lahko zmlejejo letno do 200 milijonov stotov.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

CHICAGO	15/VI	29/VI	13/7
Pšenica (stot. dol. za bušel)	—	193 1/2	202 7/8
Koruzna (stot. dol. za bušel)	—	159 1/4	159 1/2
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	30.—	30.—	30.—
Cin (stot. dol. za funt)	93.50	96.50	96.37
Svinec (stot. dol. za funt)	13.80	14.—	14.—
Cink (stot. dol. za funt)	11.—	11.—	11.—
Aluminij (stot. dol. za funt)	21.50	21.50	21.50
Nikelj (stot. dol. za funt)	60.—	60.—	60.—
Bombaž (stot. dol. za funt)	35.25	34.90	35.50
Zivo srebro (stot. za steklenico	272.50	275.—	285.—
Kava (stot. dol. za funt Santos 2)	86.50	90.50	88.75
LONDON			
Baker (f. šter. za d. tono)	239 1/4	239 1/4	237 1/8
Cin (f. šter. za d. tono)	725	753	749.
Cink (f. šter. za d. tono)	78 3/4	78 1/4	78 1/2
Svinec (f. šter. za d. tono)	98.—	98.—	94 1/2
SANTOS			
Kava Santos C (kruzejrov za 10 kg)	46.650	454.90	446.80

Poročila z velikih mednarodnih blagovnih borz omenjajo zlasti napredovanje cene kavčuka, pa tudi skok cene pšenici. Prvo napredovanje spravljajo v zvezo ne samo z naraščanjem potrošnje, temveč tudi z nevarnostjo, da bi se vsajski spopad v Indokinji razširil na ostale predele Južne Azije. Med važnimi mednarodnimi seštanji se omenja posvetovanje za sklenitev takto imenovane zelene skupnosti (poola), to je mednarodnega sporazuma za urejanje potrošnje in pridelovanja kmetijskih pridelkov.

ZITARICE

V tednu do 9. julija je cena pšenice v Chicagu poskočila od 196 1/8 kar na 202 5/8 stotinke dolarja za bušel proti izročitvi v juliju. Nekoliko je napredovala tudi cena koruze, in sicer od 158 3/8 na 159 1/8 stot. dol. za funt proti izročitvi v juliju. Ker je predstavniška zbornica odobrila državno podporo pridelovalcem pšenice, bo lahko ostalo na zalogi v ZDA 400-500 milijonov bušlov, ta količina ne bo prišla na ceno na trgu. Velika Britanija je kupila v Kanadi 10 milijonov bušlov pšenice po 1,8 dolarja za bušel fol Port Churchill.

SLADKOR, KAVA, KAKAO

V New Yorku je cena sladkorju v tednu do 9. julija popustila od 3,17 na 3,12 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Cena kave je nazadovala od 89,70 na 89,50 proti izročitvi v juliju. Večji padec so zaznamovali pri ceni kakava, in sicer od 65 na 60 stotink za funt.

VLAKNA

Površina, na kateri bodo v ZDA gojili bombaž, je bila skržena za 21% in obsega zdaj 21,4 milijona akra (1 akar okoli 40 arov). Zaradi te okoliščine se je cena bombaža ucvrstila v New Yorku in v Liverpoolu. V New Yorku je notirala 35,20 stot. dol., v Liverpoolu 30,73 proti izročitvi v oktobru-novembru in 31,00 penija za funt proti izročitvi v decembru-januaru (teden poprej 31,32). Na londonskem trgu je cena volne popustila. To spravljajo v zvezo z avstralskim trgov, kjer cene nihajo. V New Yorku je 9. julija volna notirala 156,8 (teden poprej 157,5) stotinke dolarja za funt. V Roubaixu je cena nazadovala od 1390 na 1375 frankov za kg.

KAVČUK

Cena kavčuku je v tednu do 9. julija poskočila in dosegla najvišjo ceno po maju 1953. Kavčuk je v New Yorku notiral 24,60 (teden poprej 23,20) stotinke dolarja za funt. Kupčevalci v Londonu vrste R.S.S. 20 11-16 (teden poprej 20 1/2), prodajal

čeva cena 20 7/8 (teden poprej 20 11/16). V prvih petih mesecih je dosegla potrošnja kavčuka 702.500 ton (vštevši izvoz iz Rusije in Kitajske), medtem ko je proizvodnja v istem razdobju dosegla samo 687.500 ton; zalogo so padle do konca maja 1954 za 25.000 ton v primeri s položajem v januarju.

KOVINE

Cin je v tednu do 9. julija napredoval v Londonu od 754 na 758 1/2 funta šterlinga za tono proti takojšnji izročitvi. Glede bakra poročajo, da so se v Čilu komaj izognili rudarski stavki. V New Yorku je cena elektrolitičnega bakra proti izročitvi v juliju napredovala od 29,59 na 30 stotink dolarja za funt. Značilen je ponoven skok živega srebra, in sicer v New Yorku od 268 na 285 dolarjev za steklenico. Ameriška vlada je objavila svoj nakupni načrt v bodočih treh letih: v tem času namerava kupiti 200.000 steklenic domačega in mehkejšega živega srebra po ceni 225 dolarjev za steklenico (76 funtov). Lito železo je stalo v New Yorku 59 do 60 dolarjev za tono; Buffalo 56,50, staro železo 26,75 (teden poprej 27,58). Cene kovin v Zahodni Nemčiji 9. VII.: baker 293,00 nemških mark za 100 kg, cin 916,00 DM, svinec 129,74 in cink 101,94.

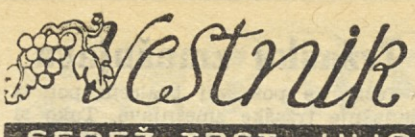
HMELJ

V Nuernbergu je bila kupčija s hmeljem lanskega pridelka mirna. Cene so ostale neizpremenjene: Hallertauer 170-200 nemških mark za 50 kg, Spalter 250-280 DM, Tettlinger 250-260, Wuertemberger 125-150, Hersbrucker 125-130 DM proti takojšnji izročitvi.

»TRGOVINSKI INŽENIRJI ZA IZVOZ«

V Nemčiji so prišli na to, da bi vpeljali trgovske inženirje za izvoz. Ti bi se bavili s proučevanjem tujih trgov. Kdor hoče danes z uspehom izvažati blago v tujino, mora dobro poznati tuje trge in dežele, kamor hoče izvažati svoje izdelke. Kdo izvažja kar na slepo, gotovo propade. Poleg tega je velikega pomena, da podjetje, ki izvažja razne moderne izdelke, kakor avtomobile, poljedelske vlačice (traktorije) in stroje, poskrbi za to, da se bodo te moderne priprave lahko dale popravili. Za to so potrebni nadomestni deli, toda prav tako popravilnice. Velika izvozna podjetja, oziroma velike tovarne, ki delajo za izvoz, postavljajo v tujini tudi lastne delavnice. Za vse naj bi skrbeli trgovinski inženirji za izvoz. V Jugoslaviji so se dolgo bavili z mislijo, da bi absolutomom višjih gospodarskih šol podelili naslov inženirjev ekonomije.

GOSPODARSTVO

SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10 I. - TELEFON ŠT. 54-58

Kako napajaš domače živali

Voda je tako potrebna za življenje kakor hrana. Celo teže prenaša žival na ježo kakor lakota. Žival si namreč ne more v svojem telesu nabirati zaloge (rezerve) vode, dočim si lahko ustvarja rezervno hrano v obliki maščob in drugih snovi. Žival vztraja brez hrane toliko časa, da porabi do 50% staničnih beljakovin svojega telesa, medtem ko pogine že, če izgubi 10% vode telesnega sestava. Voda sestavlja 80% krvi in služi kot glavna sestavina sokov in izločevin raznih žlez.

Pri odrasli živali tvori vodo nad 50% telesne teže, pri mladi pa veliko več. Tako je n. pr. v telesu teleta ob rojstvu 75-80% žive teže voda, po 5 mesecih starosti okoli 68%, pri odrasli normalno krmljeni živali pa okoli 55%. V telesu suhe, slabo krmiljene živali je odstotek vode veliko večji kakor v telesu dobro krmjene živali.

Telo živali izloča vodo v obliki pare pri dihanju in pri izhlapevanju iz kože (transpiracija), pri potenju, z izločanjem seča, mleka itd.

Izpuščen vodo pa nadoknadi žival ne samo pri napajanju, ampak tudi z vodo, ki je v krmi (zlasti v zeleni) in pa z vodo, ki se tvori pri presnavljanju hrane.

Živalski organizem izkorišča za svoje potrebe v prvi vrsti vodo, ki je v sestavi krme, nato vodo, pridobljeno iz hranilnih snovi, in šele nato dopolnilne potrebe po vodi pri napajanju. Vendar pri normalnem življenju ne troši žival hranilnih snovi za to, da bi zadostila potrebam po vodi. Le če primanjkuje pitne vode in vode v krmi, torej ob hudi žeji, troši žival rezerve svojih telesnih maščob, katere se pretvarjajo v vodo, da si na ta način zagotovi vsaj najnujnejšo količino vode v telesu in se s tem brani pred prevelikim izsušenjem telesa, pred poginom. To je razlog, da zelo naglo hujšajo živali, ki delj časa trijo ježo.

Mlada živala potrebuje razmeroma več vode kot odrasla. Od domačih živali potrebuje v primeri z živaljo teža največ vode prašič, najmanj pa oves in perutnina. Od goveje živine potrebuje pri enaki krmi največ vode visoko molzna krava, nekoliko manj delovna žival, najmanj pa odraslo pitano govedo. Po Morizonu potrebuje teža krava ob suhi krmi za osnovne potrebe 30-40 litrov vode na dan. Za vsak liter namoženega mleka pa porabi še po 2 litra vode. Biki in telice, težki nad 350 kg, potrebujejo dnevn-

no 35-40 litrov vode, delovni voli pa 60-80 litrov. Drugi strokovnjaki priporočajo, naj dobi govedo 3-5 litrov vode na vsak kilogram pokrmiljene suhe krme.

Pašna živala, ki mora prehoditi čisto dolgo pot do vode, že zaradi poti porabi večjo količino vode in energije, kar gre lahko na škodo mlečnosti in prirastka žive teže. Vemo tudi, da bo živala rabila veliko več vode v suhih, vročih poletnih dneh, kakor v hladnejšem jesenskem času.

Napajaj živalno vsaj dvakrat na dan, v poletnih dneh pa vsaj trikrat. Za živalo v hlevu so najboljši avtomatični napajalniki, pri katerih ima živala vodo vedno na razpolago. Ugotovitveno je, da pri tem krave pijejo do 10-krat v 24 urah, mlečnost pa poraste za 3-4%, dočim pade pri samo enkratnem napajanju do 10% in tudi več. Avtomatski napajalniki so na mestu le tam, kjer hodi živala redno vsak dan po nekaj ur na izpust, da se tako giblje na prostem.

Živine ne smemo napajati s premrzlo ali z umazano vodo; za brejo živalo je nevarno, da izvrže. Kopitarji v splošnem potrebujejo manj vode, posebno mežli in osli, pa tudi nekatere konjske pasme. Nič ni lažjega kakor prehladiti konja pri napajanju. Posebno je treba paziti pri napajanju žrebet in mladih konj.

Konj je po svoji naravi zelo čista žival in bo rajši trpel ježo, kakor bi pil količjak umazano vodo. Čeprav konj ne potrebuje tako velikih količin vode kakor govedo, hoče pogostejše piti. Zato je treba konja napajati vsaj trikrat na dan. Razgreda konja napajamo, če je starejši, po dveh, mlajšega pa šele po treh urah počitka. Nekateri strokovnjaki priporočajo, naj se le da konju, ki ni preveč razgret, pred krmiljenjem majhna količina vode, da laže je. Kadar med delom ali na poti napajamo razgreda konja, je dobro, da potremo po vodi nekoliko sena ali otrobov, da žajna žival ne bo prepožrešno pila.

Prašič je najbolj žejna žival, saj potrebuje 6-8 litrov vode na vsak kilogram suhe krme. Odstavljeni pujski popijejo vodo za okrog 12% svoje teže, dočim rabijo odrasle svinje v pitanju okrog 4% vode glede na živo težo. Ker krmimo prašiče bolj z napoji ali z zeleno in sočno krmo, njihova potreba po vodi ne pride toliko do izraza. Napajamo pa je prašiče krmiti le z napoji, s pijačo. Pri ta-

pšenice okoli 1200 kg na hektar, rži okoli 1200 kg, ječmena 1100 in ovs 800.

BOGATA ŽITNA LETINA. Na Vipavskem. Na Vipavskem so že začeli žetiti pšenico. Pridelke je bogat. Na spodnjem Vipavskem so v nižjih legah pridelali okoli 12 stotov na hektar, na pobočjih okoli 17 stotov. — Dne 19. junija se je ponoči razvil nad Goriško silno neurje z debelo točo. V sadovnjakih na Grarskem je povzročilo hudo škodo. V okolici Sentpetra je kletista silna toča. Ogramba proli toči v Brdih se je tisto noč obnašala.

KMEČKA POSOJILA bodo podeljevali v Jugoslaviji tudi zasebnim kmetijam, in sicer proti plačevanju 6% obresti, iz splošnega investicijskega sklada so odobrili okoli 17 milijard investicijskih posojil. Za letošnje leto je namenjeno 7,8 milijarde dinarjev.

ZELENA SKUPNOST. V Parizu so se sestali predstavniki 17 držav, da bi nadaljevali pogajanja o ustanovitvi tako imenovane zelene skupnosti (zelenege poola), ki naj bi urejala trgovino s mejijskimi pridelki. Na sestanku so se pojavila različna mnenja. Koristi držav uvoznik kmetijskih pridelkov se pač razlikujejo od koristi držav izvoznice. Razprava se je tudi sukala o vprašanju, ali naj se nova mednarodna organizacija nasloni na že obstoječe važne mednarodne gospodarske organizacije, kakor je n. pr. Organizacija za gospodarsko sodelovanje v Evropi (OECE).

MIS POJE DO 30 KG ŽITA. Misi ni lahko uničiti. Hitro se privadijo sredstvom, ki jih človek uporablja v boju proti njim in mu zlahka ne nasadejo. Uničujejo se z raznimi strupi in mišicami. Vsakokrat je treba menjati vrsto zastrupljene jedi, ker dvakrat miši ne prevaras. Miši napravijo ogromno škodo. Ena sama miš poje na leto 20-30 kg žita, od tega vsak načet kilogram pokvari najmanj dva naslednja kilograma! Mnogožjo se zelo hitro. Računa se, da se od enega para namnoži v treh letih 350 milijonov naslednikov! K sreči praktično ne pridemo do teh števil, ker je človek neprenehoma v neizprosni boju proti njima.

UMETNA VLAKNA IZPODRIVAJO NARAVNA

Na mednarodnem zborovanju Zveze angleških predelcev in tkalcev v Buxtonu je nemški predstavnik Hugo Wilkens govoril o uporabi umetnih vlaken s posebnim poudarkom na rajon v bombažni industriji. Med drugim je povedal, da je bilo pred vojno v Nemčiji vedno večje nezaupanje v rajonska vlakna, ker so rajon uporabljali za vse vrste tekstilnih izdelkov, tudi za tiste, za katere ni bil niti najmanj primeren, kot na primer posteljno perilo. Wilkens meni, da je danes v Nemčiji že 70% vseh oblačil in 60% vseh tkanin za tapetiranje iz umetnih vlaken. Zato imajo v Nemčiji dandanes umetna vlakna že popolnoma enakovredna naravnim. V tej zvezi je za vsakega bombažnega predelca in tkalca bistvene važnosti, da se čimprej seznani s proizvodnim postopkom za umetna vlakna ter možnostmi, ki jih nudi rajon, čeprav je danes še popolnoma gotov, da bo svoje bombažne proizvode lahko prodajal brez posebnih težav še nekaj let. Na tržišču najdemo danes že najmanj sto različnih kakovosti rajonskega vlakna. To še ni vse; predelci in tkalci se morajo v lastnem interesu čimprej in čimbolj podrobno seznaniti tudi s popolnoma sintetičnimi vlakni, ki bodo vedno bolj izpodrivala napol umetna vlakna. Pri vsem tem pa morajo polagati posebno paznjo na mešanje raznih vlaken, kajti na tem področju je področje praktično neomejeno in bomo zato lahko dosegli čudovite uspehe.

Letina

Kakor smo že ugotovili, se letošnji pridelki razvijajo v znamenju prepožretega dežja. Ugotovili so n. pr., da je v močnih zemljah krompir začel gniti. Sadja bo povsaj prav malo. Med najhujšimi sovražniki sadja so letos gosonice, ki so v nekaterih krajih obr